

Nr 27.

Av herr **Bengtsson** och herr **Johanson, Karl Emil**, *angående viss ändring i lagen om sparbanker.*

Enligt 3 § andra stycket 4) sparbankslagen skall i reglemente för sparbank bland annat angivas, huruvida sparbankens grundfond eller del därav skall med eller utan ränta återbäras. I 36 § äro vissa bestämmelser meddelade om återbetalning av grundfond. Om jämlikt förbehåll i reglementet sådan fond eller del därav med den ränta, som må vara utfäst, skall återbäras, må det ej ske annat än i den mån reservfonden uppgår till belopp, som motsvarar antingen tio gånger grundfonden eller ock en tiondedel av insättarnas behållning enligt senaste bokslut. Ej heller må återbäring ske, så länge säkerhetsfond, där sådan bildats, ej återbetalts eller om genom återbäringen det förhållande, som skall förefinnas emellan sparbankens inlåning och fonder, skulle rubbas. Ränta å grundfond må ej beräknas efter högre räntefot än sex procent.

1935 års sparbankssakkunniga framhöllo i sitt den 9 juni 1936 avgivna betänkande med förslag till lag angående ändring i vissa delar av sparbankslagen, att de i det föregående angivna reglerna vore av sådan innebörd, att de, som tillskjuta medel för bildandet av en sparbank, hade tämligen ovissa utsikter att inom överskådlig framtid återfå sina medel eller att erhålla ränta därå. De sakkunniga anförde, att alltför restriktiva bestämmelser i fråga om möjligheterna att återfå grundfondstillskott och ränta därå kunde medföra mindre lyckliga konsekvenser i olika hänseenden. Sålunda kunde härigenom försvåras bildandet av nya sparbanker i mera kapitalfattiga delar av vårt land, där det kunde erbjuda vanskligheter att med de nu i lagen stadgade villkoren för grundfondstillskottens återbetalning och förräntning ernå tillräckliga bidrag för inrättandet av en sparbank. Det kunde vidare tänkas fall, då de nuvarande bestämmelserna på förevarande område rent av kunde föranleda risk för att redan existerande sparbanker utan hänsyn till det samhälleliga intresset av deras fortvaro bleve upplösta. De sakkunniga erinrade härvid om den frestelse att företaga dylik åtgärd, som låge däri att, i den mån sparbanks tillgångar därtill försloge, återbäring av grundfonden jämte ränta enligt 52 § sparbankslagen skulle äga rum, då sparbanken likviderades. Såsom ytterligare en olägenhet, som följde av de hittillsvarande bestämmelserna om återbäring av grundfond och som måhända hade större praktisk betydelse än de nyss antydda, borde uppmärksammas faran för att, vid en ny sparbanks bildande, grundfonden ej bestämdes till ett tillräckligt högt belopp

för att möjliggöra en skälig utveckling av sparbankens rörelse och lämna insättarna den trygghet, som skulle vara önskvärd.

Med utgångspunkt från sålunda angivna olägenheter, vilka vore förknippade med gällande lagstiftning, hade de sakkunniga upptagit till övervägande frågan, huruvida möjligheter funnes att bättre än vad för närvarande vore fallet tillgodose bidragstecknarnas intressen, utan att grundfondens ändamål att säkerställa sparbankens verksamhet därigenom behövde äventyras. De sakkunniga anförde i förevarande hänseende följande:

»I detta syfte hava de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att, under det att ränta å grundfond enligt gällande bestämmelser ej kan utbetalas förrän villkoren för återbäring av grundfonden äro uppfyllda och då utgår kumulerad för de förflutna åren, ränta i stället skall utbetalas av varje års vinst, oavsett om förutsättningarna för återbäring av grundfondens kapitalbelopp äro för handen. Såsom förutsättning härför bör dock gälla, att sparbankens fonder äro tillräckliga för upprätthållande av det förhållande, som jämlikt sparbankslagen skall förefinnas emellan sparbankens inlåning och dess fonder, samt vidare att, i den mån säkerhetsfond, därest sådan bildats, eller grundfonden gått förlorad, sådan fond uppbringats till det belopp, vartill den skall uppgå. Därjämte skall, enligt vad förut framhållits, där säkerhetsfond bildats och ränta därå utfästs, ränta å sådan fond utgå med företrädesrätt framför ränta å grundfonden. Om det här- efter av årsvinsten återstående beloppet icke helt skulle förslå till räntebetalning åt grundfondstecknarna, bör enligt de sakkunnigas mening den ränta, som ej kan täckas av årsvinsten, icke få, på sätt nu gäller och är avsett att fortfarande gälla i fråga om ränta å säkerhetsfonden, kumuleras utan bör sådan ränta bortfalla. Såvitt de sakkunniga kunna finna bör nu antydda anordning i stort sett bliva till fördel för bidragstecknarna, vilka icke såsom nu nödgas vänta på ränta till en mer eller mindre avlägsen framtid. Ett dylikt tillvägagångssätt kan jämväl ur den synpunkten vara att förorda, att sparbankerna icke längre behöva, på sätt vid tillämpning av hittills gällande bestämmelser rätteligen borde ske, år efter år räkna med den kumulerade räntan till grundfondstecknarna.

Mot den nu föreslagna anordningen skulle måhända kunna erinras, att densamma kan bliva alltför förmånlig för bidragstecknarna och omvandla tecknandet av grundfond för en sparbank till en icke avsedd form av vinstbringande medelplacering. En sådan utveckling motverkas emellertid av att enligt förslaget fastslås en skyldighet för sparbank att återbetala grundfonden till bidragstecknarna, så snart reservfonden uppgår till belopp motsvarande en tiondedel av insättarnas behållning enligt senaste bokslut, dock att så ej må ske så länge säkerhetsfond, där sådan bildats, ännu ej återbetalts.»

I det av de sakkunniga framlagda lagförslaget hade bestämmelser om utbetalande av grundfonds-räntan införts i 35 §.

På grundval av sparbankssakkunnigas förslag framlades vid 1937 års riksdag proposition med förslag till lag om vissa ändringar i sparbankslagen. I propositionen, som endast behandlade en begränsad del av de spörsmål, som varit föremål för utredning genom de sakkunniga, upptogs icke något förslag om ändring av bestämmelserna om grundfonds-räntan.

De nu gällande bestämmelserna att räntan till grundfondstecknarna skall kumuleras finna vi i likhet med 1935 års sparbankssakkunniga vara förenade med väsentliga olägenheter. Särskilt i sådant fall, då en sparbanks grundfond uppgår till ett mera betydande belopp, förefaller det oss synnerligen otillfredsställande, att grundfondstecknarna skola under en avsevärd tidrymd avstå från avkastning å sina kapitalinsatser. Såvitt vi ha oss bekant har det även förekommit fall, då det ifrågasatts att en sparbank skulle upphöra med sin verksamhet för att därigenom bereda grundfondstecknarna möjlighet att återbekomma sina kapitalinsatser jämte ränta. Med hänsyn härtill synes det oss vara ett trängande behov, att en lagändring i förevarande avseende genomföres. Det förslag härutinnan, som framlagts av nyssnämnda sakkunniga, anse vi vara väl ägnat att tillvarata grundfondstecknarnas intressen. Det av oss åsyftade målet torde bäst ernås därigenom att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om framläggande snarast möjligt för riksdagen av ett förslag till ändring av sparbankslagen i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts. Vi förutsätta därvid, att de nya bestämmelserna komma att bliva tillämpliga ej blott å nytillkommande sparbanker utan även å redan befintliga sparbanker.

På grund av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande snarast möjligt för riksdagen av förslag till lag om ändring av sparbankslagen av i huvudsak den innebörd som av oss i det föregående angivits.

Stockholm den 18 januari 1939.

Carl Bengtsson.

K. E. Johanson.
